N°. 22. 1861.

NEDERLANDSCHE STAATS-COURANT.

JE MAINTIENDRAI

De prijs dezer Courant met het Bijblad is f 22 in het jaar; die van de Courant alleen f 20 en die van het Bijblad alleen f 15.

De prijs der advertentien is 25 cents voor den regel bij iedere plaatsing, buiten de zegelgelden en briefporten.

VRIJDAG 25 JANUARIJ.

Bij deze Courant behoort een Bijvoegsel.

NEDERLANDEN.

Den 23sten dezer is door Zijne Majesteit op de gebruikelijke wijze in een bijzonder gehoor ontvangen de heer luitenant-generaal *von Brauchitsch*, ter overhandiging der kennisgeving wegens het overlijden van Z. M. den Koning van Pruissen, alsmede de heer graaf *von Koenigsmarck*, ter overhandiging zijner nieuwe geloofsbrieven als buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Z. M. den Koning van Pruissen bij het Nederlandsche hof.

Zijne Majesteit heeft goedgevonden, aan den officier-machinist *A. Flaes* te vergunnen het aannemen en dragen der versierselen van ridder der 3de klasse van de orde van St. Stanislaus, hem door Zijne Majesteit den Keizer van Rusland geschonken.

Bij besluit van den 23sten Januarij 1861, n°. 51, heeft Zijne Majesteit goedgevonden, de benoeming van *W. N. J. van Slijpe*, burgemeester van Leiderdorp, tot secretaris dier gemeente, met Zijne goedkeuring te bekrachtigen.

Bij Koninklijk besluit van 23 Januarij 1861, n°. 72, zijn verleend de volgende pensioenen, als:

NAAM.	QUALITEIT.	Bedrag van het pensioen.	Art. der wet van den 9den Mei 1846 (*Stbl.* n°. 24), in verband met de wet van den 3den Mei 1851 (*Stbl.* n°. 40), krachtens welke het pensioen is verleend.	Redenen van pensionering.
mr. W. J. C. Scholten van Aschat,	provinciaal direct. der directe belast. enz. in Noordholland	f 4000	3 lit. *a* en 43	ouderdom en diensttijd
J. van Dijk of Marijt van Dijk,	ontvanger der directe belastingen 2de arrondissem. te Amsterdam	2046	idem	idem
H. A. Boon,	idem der directe belastingen en accijnsen te Veendam	1534	idem	idem
A. F. H. Leenhoff,	commies der 2de kl. bij 's Rijks belastingen te Tholen	261	5 en 43	ligchaamsgebrek.
W. H. Vink,	idem 1ste klasse te Helder	388	idem	idem
W. Dommisse,	2de stempelaar bij het algemeen zegelkant. te 's Gravenhage	449	idem	idem
J. Buisman,	visiteur der in- en uitgaande regten en accijnsen te Nijmegen	960	3 lit. *a* en 43	ouderdom en diensttijd
M. A. B. J. van der Heyden, wed. van N. Carbasius,	in leven directeur van het postkantoor te Hoorn	340	50 en 51	verkregen regten
J. en G. Zylstra, minderjarige kinderen van J. J. Zylstra en S. Heres, onder voogdij van J. G. Schuurman	in leven commies der 3de kl. bij 's Rijks belastingen	180	25	idem

Bij Koninklijk besluit van den 22sten Januarij 1861, n°. 49, is aan den met verlof hier te lande aanwezigen ritmeester van het regement Oost-Indische cavalerie *H. van Barneveld*, op het daartoe door hem gedaan verzoek, een eervol ontslag verleend uit Zr. Ms. militaire dienst, te rekenen van en met 1°. Februarij 1861, en zulks onder toekenning van pensioen.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Bij den Minister van Binnenlandsche Zaken is, ten behoeve der slagtoffers van den watersnood, ontvangen:

f 102.53⁵ van den burgemeester van *Rhijnsburg*, als:

a. f 96.53⁵ wegens opbrengst eener aldaar gehouden algemeene collecte; en

b. f 6.00 bijeen gezameld door de leerlingen der openbare school aldaar;

f 215.06 van burgemeester en wethouders van *Katwijk*, wegens opbrengst eener aan de huizen der ingezetenen aldaar plaats gehad hebbende collecte.

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken.

KORT VERSLAG *van het onderzoek in betrekking tot de schadelijke insecten over* 1860.

Bij het besluit van Zijne Majesteit den Koning, waarbij aan mij werd opgedragen het zamenstellen van een boekwerk, waarin behandeld worden de hier te lande voorkomende insecten, welke den landbouw benadeelen, met aanwijzing der middelen daartegen te gebruiken, ontving ik tevens van Uwe Excellentie den last, om bij den aanvang van ieder jaar een beknopt verslag te geven van hetgeen in het afgeloopen jaar is verrigt en waaruit de stand van zaken zou kunnen blijken. Naar aanleiding van dit verlangen heb ik de eer Uwer Excellentie het volgende mede te deelen.

Nadat ik tegen het einde van de maand Februarij 1860 van 's Konings besluit kennis droeg, heb ik in het begin van de maand Maart eene circulaire aan de Nederlandsche landbouwers, houtteelers, warmoeziers, boomkweekers en tuinlieden verzonden, waarbij ik hunne hulp en medewerking inriep, en waarin ongeveer de omvang geschetst werd van een werk over de schadelijke insecten in betrekking tot den landbouw.

Deze circulaire werd door onderscheidene dagbladen en maandwerken geheel of gedeeltelijk overgenomen, hetgeen meestal vergezeld ging van een woord tot aanmoediging en aanbeveling. Dit, gepaard met de aanschrijving van Uwe Excellentie, dd. 6 April 1860, n°. 190, 5de afd., waarbij de Commissarissen des Konings in de onderscheiden provincien verzocht werden, den gemeentebesturen van Zijner Majesteits besluit kennis te geven, heeft een gunstigen invloed uitgeoefend, zoodat mij, schier uit alle oorden van ons land, opmerkingen en bevindingen, meestal vergezeld van de insecten zelve, werden toegezonden, waarvan verre weg de meeste goede bouwstoffen voor mijnen arbeid leverden.

Die gewenschte medewerking ondervond ik van de volgende heeren:

M. C. van Alkemade, kweeker van kruiden, te Noordwijk;
mr. J. P. Amersfoordt, landbouwer, te Haarlemmermeer;
G. H. Andres, wethouder, te Arnhem;
J. Backer Jz., grondeigenaar en entomoloog, te Oosterbeek;
W. A. M. Begram, grondeigenaar, te Jaarsveld;
mr. O. Blomhert, grondeigenaar, te Zaltbommel;
Jb. Boeke, onderdirecteur aan de landhuishoudkundige school, te Haren;
W. Boomkamp, kweeker van kruiden, te Noordwijk;
H. G. Borgesius, landbouwer, te Vierhuizen;
F. L. W. baron van Brakell van den Eng, landbouwer, te Lienden;
A. M. Buiskool, landbouwer, te Beesta;
Buurman Jr., te Apeldoorn;
J. F. Bijleveld, kweeker van kruiden, te Wassenaar;
mr. L. Buse, te Renkum;
C. J. M. Jongkindt Coninck, directeur der kolonie Frederiksoord;
J. G. H. van der Dussen, te Doorwerth;
A. J. van Eyndhoven, entomoloog en grondeigenaar, te Zutphen;
dr. J. Everwijn, kweeker van kruiden, te Noordwijk;
A. Geluk J.Az., landbouwer, bij Tholen;
mr. P. W. Alstorphius Grevelink, te 's Hage;
prof. H. C. van Hall, te Groningen;
baron van Hardenbroek van Lockhorst, bij Amersfoort;
H. M. Hartog, grondeigenaar, te Barneveld;
L. A. F. baron van Heeckeren, grondeigenaar, te Zutphen;
B. Hendriks, rentmeester van den huize de Poll, te Voorst;
J. C. van Heeven, administrateur van 's Konings domein het Loo;
O. P. Hondius, te Culemborg;
J. J. Janssen, te Overveen;
J. G. Jongeling, tuinman op het Loo;
W. J. D. Iterson, te Leiden;
A. Kakebeeke, landbouwer, bij Goes;
J. Knibbe, landbouwer, te Haarlemmermeer;
J. Koning, burgemeester, te Oldemarkt;
A. Loisel, grondeigenaar, bij Maastricht;
C. P. Lensbeek, grondeigenaar, te Kerkwijk;
dr. R. J. van Maanen, te Barneveld;
mr. J. B. G. Maritz van Craijesteyn, te Dordrecht;
mr. F. W. H. Maritz van Craijesteyn, te Dordrecht;
mr. J. P. G. Moerrees, grondeigenaar, te Apeldoorn;
prof. Cl. Mulder, te Groningen;
dr. P. K. Pel, grondeigenaar, te Uitgeest;
L. Philippona, grondeigenaar, bij Eindhoven;
dr. N. W. P. Rauwenhoff, leeraar in de kruidkunde te Rotterdam;
W. A. baron Schimmelpenninck van der Oije van de Poll, te Voorst;
mr. M. J. Hora Siccama van Harkstede, te Harkstede;
mr. L. A. J. W. baron Sloet van de Beele, te 's Gravenhage;
L. C. Smits, grondeigenaar, te Nijkerk;
F. C. Snellen, entomoloog, te Rotterdam;
J. Staal, grondeigenaar, bij Soest;
mr. H. J. Swaving, grondeigenaar, te Groenlo;

J. J. van Toorenenbergen, grondeigenaar, te Elspeet;
mr. S. C. Snellen van Vollenhoven, entomoloog, te Leiden;
F. van Velsen, kweeker van bloembollen, te Overveen;
G. A. Venema, burgemeester, te Winschoten;
F. Venema, landbouwer, te Sappemeer;
dr. E. Vogelvanger, landbouwer, te Hulst;
C. J. Vorsterman van Oije, grondeigenaar, te Moergestel;
B. W. Wttewaall, grondeigenaar, te Houten;
F. M. van der Wulp, entomoloog, te 's Gravenhage;
D. Zaaijer Dz., landbouwer, te Goedereede.

De vele mededeelingen, die ik van bovengenoemde landbouwers, grondeigenaars enz. ontving, heb ik, vergezeld van mijne nasporingen en aanmerkingen, onder bijzondere hoofden gebragt, en ieder op een afzonderlijk blad papier geschreven.

Al die aanteekeningen werden genommerd, en ook in een afzonderlijk boek, bij wijze van dagboek, opgenomen, terwijl de insecten, in de verschillende toestanden, op liquor zijn geplaatst, gedeeltelijk met voorwerpen op welke zij de schade uitoefenen. Die aanteekeningen en verzameling bestaan thans uit 620 nommers.

Ook de brieven, waarvan eene bewaring mij noodig voorkomt, zijn van hetzelfde nommer als de beschreven schade en de bewaarde insecten voorzien.

Alles is derhalve zoo ingerigt, dat, bij mijn overlijden vóór dat het vijfjarig tijdvak verstreken is, de arbeid òf voortgezet kan worden, òf dat van de voorhanden bouwstoffen een geheel te maken zal zijn, dat met weinig moeite kan worden uitgegeven.

Van die insecten, waarvan tot heden geene of slechts onvolkomene afbeeldingen bestonden, werden door den heer mr. S. C. Snellen van Vollenhoven teekeningen gemaakt, die, met eenige schetsen van beschadigde voorwerpen door mij vermeerderd, veel kunnen bijdragen om menige zaak duidelijker voor te stellen.

Ofschoon ik bij mijne opsporingen slechts over de helft van de som kon beschikken, welke mij toegezegd werd, zoo kan ik toch de verzekering geven, dat door mij vele, en daaronder voor mijn doel zeer gewigtige waarnemingen opgeteekend werden.

Een gedeelte daarvan betreft de schade van insecten, welke tot heden in ons land niet werd waargenomen, terwijl een ander gedeelte op eene schade betrekking heeft, welke elders in Europa nog niet was opgemerkt of althans niet werd bekend gemaakt.

Uit die aanteekeningen meen ik de volgende punten ter kennis van Uwe Excellentie te moeten brengen.

Eene vrij aanzienlijke schade wordt in een groot gedeelte van Europa jaarlijks te weeg gebragt aan de nog jeugdige plantjes van de rogge en de tarwe, door de uiterst kleine made van een groenoogig vliegje (*Chlorops*). Ofschoon het bestaan dezer schade tot heden in ons land onopgemerkt bleef, heb ik de zekerheid, dat zij ook bij ons menigvuldig voorkomt, en dat daardoor groote oppervlakten, met rogge of tarwe bezet, zoodanig worden aangetast, dat deze gewassen of moeten omgebouwd worden, of dat het koren later veel te dun op het veld staat. Ongeveer drie soorten van maden, tot het geslacht *Chlorops* behoorende, werden door mij gevonden, doch tot heden is het mij niet gelukt, de made op te kweeken en dus de juiste soort van insect te bepalen. Een herhaald onderzoek blijft hier wenschelijk.

Eene andere soort van vliegen-made, die vrij menigvuldig bij de tarwe voorkomt, en meermalen door onderscheidene landbouwers in ons land werd opgemerkt, bleef echter tot heden zonder naam. Zij tast niet het jeugdige plantje aan, maar de bijna volwassen aar, van waar zij zich naar den steel begeeft, dezen voor een gedeelte uitvreet, en daardoor den groei belemmert. Uit deze made werd door mij de *Chlorops taeniopus* verkregen.

Ook bij de haver heb ik eene dergelijke, doch veel kleinere soort van *Chlorops* opgemerkt, die op dergelijke wijze de pluim aantast en de ontwikkeling tegenhoudt of belet. Ook hiervan werd het volmaakte insect verkregen, welks naam ik echter op dit oogenblik nog niet kan mededeelen.

De soorten van maden, die de jonge planten van de tarwe en de rogge aantasten, zoowel als die welke de tarwe-aren benadeelen, werden ook door den heer Jb. Boeke uit de provincie Groningen aan mij gezonden, en zij schijnen daar eveneens nog al menigvuldig aanwezig te zijn.

Een paar andere vijanden van onze graansoorten vond ik in de rupsen van de *Ochsenheimeria urella* en van de *Agrotis tritici*.

Eerstgenoemde leeft in de aren van de rogge, zoolang deze nog in de bladscheeden verborgen zijn, en kan, zoo zij in eenige hoeveelheid voorkomt, nog al schade verrigten. De levenswijze dezer nog weinig bekende vlindersoort heb ik voor een groot gedeelte opgespoord, en ik erlangde daarbij de zekerheid dat zij, althans in onze zandstreken, vrij menigvuldig voorkomt.

De tweede soort van rups werd tot heden als een graanbederver bijna niet opgemerkt, en toch heb ik de overtuiging verkregen, dat zij in vele streken een belangrijk nadeel te weeg brengt. Het is mij gebleken dat die rups zich, nog jong zijnde, in de teedere plantjes, vooral van de rogge vestigt en deze uitvreet, terwijl zij telkens van verblijfplaats verwisselt, tot dat zij ten laatste de aar aantast en deze van boven wegvreet, of iets lager den steel aantast en daardoor het zaadgeven belet. De levenswijze van deze betrekkelijk groote rups werd tot heden nergens in Europa naar behooren gadegeslagen, hetgeen voornamelijk daaraan is toe te schrijven, dat zij zich over dag in den halm aan het oog onttrekt, en alleen bij nacht van schuilplaats verwisselt.

Deze zelfde rups van *Agrotis tritici* werd ook door dr. R. J. van Maanen uit Barneveld gezonden, waar zij zich in de jeugdige stengels van de *maïs* vestigde, en aan het gewas door het wegvreten van alle inwendige deelen eene aanmerkelijke schade te weeg bragt.

Een der grootste bedervers van onderscheiden gewassen, vooral van het jong gezaaide graan, is de zoogenaamde ritnaald of de hardworm, zijnde de larve van eene der soorten van springkevers. Niet zonder grond schreef mij een landbouwer uit de provincie Groningen, dat dit insect wel zoo veel nadeel aan de granen te weeg brengt als alle andere te zamen. Vooral in de provincie Groningen is die larve een waar onheil te noemen.

Van deze hardwormen bestaan vele soorten, en in de werken, die over de schade dezer dieren handelen, heerscht eene groote verwarring. Enkele dezer soorten zijn bij mij tot den staat van pop overgegaan, waaruit ik kevers verkreeg, die de gegronde hoop geven, dat ook te dezen aanzien de nasporingen niet vruchteloos zullen zijn. Uit bijna alle provinciën ontving ik mededeelingen wegens de schade, door deze larven veroorzaakt, en dit bij de meest uiteenloopende soorten van gewassen en bij zeer verschillende soorten van gronden.

Het is bekend, dat de vermeerdering van de ritnaald dikwerf door de landbouwers zelven zeer in de hand gewerkt wordt, doordien zij in hunne onkunde juist die gewassen op elkander laten volgen, waarin de kevers bij voorkeur de eijeren leggen, terwijl men het onheil eenigermate kan afwenden, wanneer men enkele gewassen ertusschen brengt, waarvan de ritnaald een bepaalden afkeer heeft.

Een meer afdoend middel schijnt aanwezig te zijn in eene bemesting met zoodanige zelfstandigheden als waartegen de ritnaald niet bestand is. Bij het meer in gebruik komen van de gazverlichting, ook in de kleinere steden, wordt jaarlijks de gelegenheid vermeerderd om allerwege gazwater en gazkalk te verkrijgen, en het lijdt geenen twijfel, of het gebruik dezer stoffen moet gunstig tot vernieling of wering van deze en vele andere soorten van insecten werken. De akker wordt op die wijze als het ware voor de in den grond levende insecten vergiftigd, terwijl de groeikracht van de planten daardoor althans in de gevolgen zeer wordt bevorderd.

Bij zomerkoren kan men zelfs een nog korteren weg nemen. De hoogleeraar H. C. van Hall te Groningen schrijft mij dd. 9 October 1860, dat jhr. mr. M. J. Hora Siccama van Harkstede haver heeft gelegd in eene oplossing van *sulphas cupri*, in evenredigheid van 5 Nederlandsche ponden op 100 Nederlandsche kannen water, en dat die haver, uitgezaaid op een akker waar veel ritnaald en grasworm zich bevond, daarvan niet het minst heeft geleden, hetgeen wel het geval was met een daarnaast gelegen akker, waarvan de haver, zonder eene afzonderlijke bewerking van het zaadkoren, te velde werd gebragt.

Bij de paardeboonen, die in eenige gewesten zeer in het groot verbouwd worden, heeft men, vooral in de laatste jaren, eene soort van larve in de boon zelve opgemerkt, die de hoedanigheid dier boonen aanmerkelijk doet verminderen. De wijze, waarop de eijeren door deze boonen-kevers gelegd worden, en de ontwikkeling van de larven werden door mij nagegaan en beschreven. Even zoo werd door mij opgespoord, hoe een paar andere, en nog veel kleinere snuitkevertjes (*Apion apricans* en *flavipes*) hunne eitjes op de bloemen van de roode en witte klaver leggen, zoodat de daaruit komende maden daar het zaadbeginsel wegvreten, en de hoop op te winnen zaad niet zelden voor een groot gedeelte te leur wordt gesteld. Ofschoon deze soorten van kevers menigvuldig in bijna geheel Europa voorkomen, werd de levenswijze nog niet in haren geheelen omvang waargenomen, althans werd zij niet door den druk bekend gemaakt.

Nog werd door mij op de roode klaver eene larve gevonden, die de nog niet ontwikkelde bloemen doorboort en daar van den bloemsteel leeft, dezen uitvreet en daardoor den bloei belemmert. Bij het opkweeken van deze larve is daaruit weder eene andere soort van snuitkever ontstaan, die door den heer Snellen van Vollenhoven voor de *Phytonomus nigrirostris* herkend werd, van welke soort tot heden geene dergelijke nadeelige werking bekend was.

Verschillende koolzaad-bedervers werden mij toegezonden, en daaronder zijn soorten van insecten, die het geheele gewas vernielen, terwijl andere zich in de vruchten ophouden en daar van het zaad leven. Van enkele dezer werd de soort mij bekend, doch van andere kon ik de larve niet tot ontwikkeling brengen, zoodat hier, gelijk bij zoovele andere soorten van insecten, vernieuwde waarnemingen noodig zijn.

Menigvuldig zijn de klagten over eene made van eene soort van vlieg, die in Engeland de koolraap, aldaar *Zweedsche turnip* genaamd, aantast, en dit gewas ten eenen male doet mislukken. In vroegere jaren heb ik, wegens de verwoestingen van dit zelfde insect, de teelt van dit belangrijk veevoeder voor een groot gedeelte moeten staken, welligt omdat door verkeerde handelwijzen de vermeerdering van deze vlieg zeer werd bevorderd. Ook in den loop van dit jaar werden mij koolrapen gezonden, die door deze made aangetast waren, en vooral leed daardoor de heer L. A. F. baron van Heeckeren bij Zutphen een belangrijk nadeel. Ook in de gemeente Houten, provincie Utrecht, nam ik hetzelfde verschijnsel waar. Uit de maden dezer vliegen, door mij opgekweekt, heb ik van beide de plaatsen de *Anthomyia radicum* verkregen, terwijl ik uit Utrechtsche knollen daarenboven nog de *Atomogaster triquetra* verkregen werd, die alzoo dezelfde levenswijze schijnt te volgen.

In de laatste jaren deed de bastaardrups van eene soort van bladwesp, de *Athalia spinarum*, veel nadeel aan de zomerknollen, wier teelt zich in ons land meer en meer begint te ontwikkelen. Ook werd eene tweede generatie op de stoppelknollen gevonden. De Engelschen beweren steeds, dat deze bladwesp van het vaste land tot hen komt. Tot heden werd die bewering dezerzijds voor ongegrond gehouden, doch bij mijne onderzoekingen in een gedeelte van Noordholland vond ik die bladwesp vrij talrijk op het mosterdzaad, dat in dit gewest zeer in het groot geteeld wordt. Wanneer ik nu bedenk, dat in de verslagen van Gedeputeerde Staten van Noordholland niet zelden geklaagd wordt dat de mosterd veel te lijden had van eene soort van zwarte rups en daardoor een zeer geringen oogst gaf, dan rijst het vermoeden, of het niet mogelijk zou zijn dat deze bladwespen bij millioenen, bij ons geboren, naar Engeland overvliegen, en dat de afstammelingen daarvan, in vele streken, de zomerknollen, bekend onder den naam van *turnips*, geheel van bladeren berooven.

Van deze *Athalia* wordt in Engeland ook eene andere soort gevonden, die daar soms menigvuldig schijnt voor te komen. Die bastaardrups werd, ofschoon in veel geringere mate, door mij te Voorst gevonden, en is aan hare lichtgroene kleur kenbaar. Bij de entomologen is zij bekend onder den naam van *Athalia rosae*.

Bij herhaling leest men in de verslagen van de Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, dat de hoeveelheid zaad van de spurrie zeer gering was, omdat het door eene soort van rupsje zeer werd benadeeld. Een zoodanige vernieler van het spurriezaad werd door mij in eenige zandstreken van Gelderland, en door den heer Jb. Boeke op een paar plaatsen in de provincie Groningen, waargenomen. Nadat deze rups van [illegible] door mij was opgevoed, is daaruit een kever gekomen, die door den heer Snellen van Vollenhoven als de *Phytonomus polygoni* bestemd werd. Van eene schade, elders in Europa door dit insect waargenomen, vonden wij niets vermeld.

Het is bekend, dat eene menigte van gewassen, vooral bij den aanvang van den zomer, door de aardvloo geteisterd worden. De soorten, die dit kwaad verrigten, zijn talrijk, en de schade, welke de onderscheiden soorten op de verschillende gewassen uitoefenen, is nog niet

voldoende onderzocht. Van enkele soorten heb ik die kunnen nagaan, en daarbij tevens gevonden, dat eene soort, welke als *Haltica oleracea* bekend is, en dus bij ons *kool-aardvloo* zou moeten heeten, en die tot heden onder de ergste vijanden van de akkergewassen bekend staat, daaraan geen nadeel te weeg brengt, althans niet van eenige beteekenis. Deze soort toch leeft geheel op eiken, èn als larve, èn als kever, en deed in dit jaar eene vrij aanmerkelijke schade aan de akkermaalsbosschen in Gelderland. Deze vijand moet alzoo van de bedervers der akkergewassen tot de houtteeltbedervers overgebragt worden.

De insecten, die bij de houtteelt schade berokkenen, werden op last van de Pruissische regering door J. T. C. Ratzeburg na een tienjarig onderzoek beschreven. Dit werk, werd in onderscheiden talen overgebragt en bevat een schat van onderzoekingen, zoodat men zou kunnen betwijfelen, of op dit gebied door ons veel nieuws van eenig belang kan geleverd worden. Onze houtteelt verschilt echter van de Duitsche geheel en al, en vooral bij die soorten van houtgewassen, waaraan Ratzeburg voornamelijk zijne aandacht schonk, zoodat de schade van de insecten bij het waardenhout, het elzen- en esschen-hakhout, het akkermaal, de iepen, de schietwilgen en de populieren, nagenoeg in het geheel niet door hem vermeld wordt, terwijl in ons land juist deze soorten van bosschen en boomen een hoofddeel van onze houtteelt uitmaken. Het lijdt dus geen twijfel, of hier ligt nog een ruim veld onontgonnen.

Onze bosschen van waardenhout, meestal op de uiterwaarden of in de nabijheid van de rivieren gelegen, bestaan uit verschillende soorten van wilgenhout, waarvan een gedeelte als teenen jaarlijks gesneden wordt, terwijl men het grootste gedeelte vier jaren oud laat worden en het dan meerendeels tot hoepels bezigt. De meest voorkomende soorten zijn *de kat* en *het graauw*, welke beide in eenige ondersoorten verdeeld kunnen worden. De kat heeft dikwerf veel te lijden van de zoogenaamde haantjes, waarvan de larve zoowel als de kever zich met het blad voeden. In enkele jaren kunnen die insecten deze soort van wilg geheel van bladeren berooven, en wanneer, zoo als in 1860 plaats had, ook eene tweede generatie in hetzelfde jaar voorkomt, dan wordt de groei van het hout daardoor zeer benadeeld. Het getal dezer kevers wordt binnen zekere grenzen gehouden door enkele soorten van parasitische insecten, inzonderheid door eenige soorten van vliegen, die hare eijeren op de larven leggen, terwijl de daaruit ontstaande maden die larven opvreten. Onder deze vliegen werd door mij eene soort verkregen, welke volgens getuigenis van den heer F. M. van der Wulp te 's Gravenhage nog niet beschreven is, en waaraan hij den naam gaf van *Medoria chrysomelae*.

Bij het begin van het voorgaand jaar werd ik door de zorgen van den heer O. P. Hondius te Culemborg met eene schade bij deze zelfde soort van hout bekend gemaakt, die niet minder belangrijk is, met een insect namelijk, dat zich niet met de bladeren voedt, maar in de stoven huist en in het hout daarvan gangen maakt, waardoor de stoof aangestoken wordt en afsterft. Die vijand bleek mij te zijn de larve van de *Curculio lapathi*, die ook in Gelderland veelvuldig in jonge populieren gevonden wordt en vele daarvan verloren doet gaan. Nog vond ik in diezelfde stoven een aantal houtrupsen, die eveneens gangen in het hout maken en het sterven der stoven ten gevolge hebben. Uit de opgekweekte rupsen kwam eene vlindersoort, die, blijkens een schrijven van den heer Snellen van Vollenhoven, de *Sesia formicaeformis* is, en die tot heden nog niet als een inlandsche vlinder bekend stond.

Eene nog uitgestrekter schade werd door mij aan de andere soort van waardenhout, het zoogenaamde graauw, waargenomen. Die schade wordt veroorzaakt door eene zeer kleine soort van mug, die zich in de knoppen vestigt. Die mug legt namelijk een vrij aanzienlijk getal eitjes aan het einde van de hoofdscheut, op de plaats waar de blaadjes voor de verdere ontwikkeling nog opgerold in elkander liggen. Bij het ontwikkelen van de maden worden de onderste gedeelten van de blaadjes dikker en harder, terwijl de groei in de lengte geheel ophoudt. De zijknoppen worden dan gedwongen zich te ontwikkelen, doch deels is daardoor eene regt doorloopende scheut, een vereischte bij de teenen en het hoephout, verloren geraakt, en worden ook deze zijscheuten door eene latere generatie op dezelfde wijze aangetast, zoodat ook deze zich dikwerf niet naar behooren ontwikkelen. Deze schade, waarvan ik nergens gewag vind gemaakt als nadeelig voor de bosschen van waardenhout, vond in den loop van 1860, tot een bedrag van vele duizenden guldens, plaats. Deze soort van mug werd door den heer F. M. van der Wulp als de *Cecidomyia riparia* bestemd.

De storm van den 11den Augustus 1856 woedde vooral in die streken van de provincien Utrecht en Gelderland, waar de meeste en de zwaarste iepenboomen gevonden worden. Een groot gedeelte van de ontwortelde boomen bleven, den zomer over, van hunne schors voorzien, op den grond liggen. De iepenspintkever, die bij voorkeur dergelijke nog in sap zijnde stammen uitkiest, om daarin, tusschen hout en bast, zijne eijeren te leggen, heeft zich, onder die gunstige omstandigheden, in dat zelfde jaar ontzettend vermenigvuldigd, en, eenmaal in zoo groote hoeveelheid voorhanden, hebben die kevers in latere jaren eerst de op stam staande kwijnende iepen aangetast en later ook vele gezonde boomen te gronde gerigt. Die schade heeft zich over het geheele land verspreid en allerwege een groot aantal fraaije iepen doen sterven. Door de welwillende medewerking van het stedelijk bestuur van Arnhem ontving ik een viertal stammen, die door deze insecten aangetast waren. Bij het onderzoeken dezer boomen is het mij gebleken, dat de meeste larven van de iepenspintkevers met een parasiet bezet waren, waardoor zij gedood werden. Bij het opkweeken van dezen parasiet heb ik daaruit den *Bracon initiator* en *Bracon initiatellus* verkregen, zijnde twee soorten van sluipwespen, die door de natuur bestemd schijnen om, door het leggen van hare eitjes op de larven van de iepenspintkevers, dezer vermenigvuldiging weder binnen zekere grenzen terug te brengen. Uit het groote aantal dier parasieten, bij mij uitgekomen, meen ik met eenigen grond te kunnen verzekeren, dat de vermeerdering van dezen iepenbederver hare grootste hoogte reeds bereikt heeft, en men dus het poten van iepen gerust kan voortzetten, zonder dat men behoeft te vreezen dat dit insect deze boomsoort op den duur zal blijven aantasten.

In de Geldersche en Utrechtsche bosschen van grove dennen gaan in vele streken van tijd tot tijd eenige halfwassen boomen dood, en bij het klieven der stammen vindt men deze meestal in alle rigtingen doorboord met gangen, welke de groote larve van den *Sirex juvencus* daarin gemaakt heeft. Eene uiteenzetting van de levenswijze van dit insect zou voor de wetenschap veel waarde hebben. Ofschoon ik mij daartoe nog al veel moeite heb getroost, zoo is te dezen aanzien nog veel duisters overgebleven; zelfs is het nog niet uitgemaakt, of die dennen sterven omdat de larven van dit insect zich daarin gevestigd hebben, dan wel of deze houtwesp hare eijeren in het hout der boomen legt, omdat die boomen ziekelijk zijn. Mijne waarnemingen zouden mij doen overhellen om het eerste voor waarschijnlijk te houden.

In de gangen van deze houtwesp-larven vond ik zeer menigvuldig de made van de grootste onzer sluipwespen, namelijk die van de *Rissa persuasoria*; het bleef mij echter onbekend, hoe deze sluipwesp de gelegenheid vindt, hare eijeren op de larve van de houtwesp te brengen. Wel heeft zij eene legboor van eenige duimen lengte, doch de gang van die houtwesp-larve is in het begin uiterst fijn, en de larve, uit het eitje geboren, gaat terstond in een nagenoeg regten hoek naar boven, in eene rigting, welke door de legboor van de sluipwesp niet kan gevolgd worden.

Bij de vruchtboomen werd de schade, door verschillende soorten van insecten aangerigt, vollediger onderzocht dan bij de andere takken van den landbouw plaats vond. Onderscheidene buitenlandsche entomologen hebben zich daarmede bezig gehouden. Intusschen blijft hier nog menig vraagstuk onbeantwoord, en zijn de nasporingen in ons land gedaan van weinig beteekenis.

De heer F. baron van Brakell van den Eng zond mij eenige rupsen, en schreef daarbij, dat de schade, door deze dieren aan zijne boomgaarden veroorzaakt, sedert 1827 door hem op 20 000 gulden geschat werd. Echter bleef het mij onbekend, door welke soort van rups dit nadeel werd te weeg gebragt, terwijl die schade dan toch zeer aanzienlijk is, en zich zeker over een groot gedeelte van de Betuwe uitstrekt. De rupsen waren te lang onder weg geweest om herkend te worden, en ik werd te laat onderrigt om het kwaad plaatselijk te onderzoeken. In den loop van dit jaar hoop ik daaraan echter gevolg te geven.

In de gemeente Haarlemmermeer vond ik, bij den heer mr. J. P. Amersfoordt, eene aanmerkelijke schade door eene soort van schildluis aan de appelboomen te weeg gebragt; de takken en jonge loten in een uitgestrekten boomgaard waren zoodanig met deze schildluis bezet, dat de boomen kwijnden en gedeeltelijk stierven.

Eene dergelijke schade, door den *Coccus mali* te weeg gebragt, schijnt elders in Europa zelden, althans niet in zoodanige mate opgemerkt te zijn.

Ook de warmoezerij en de daarmede verwante teelt van bloembollen en kruiden hebben bijzonderheden opgeleverd van insecten, waarvan de schade tot heden niet werd waargenomen of waarvan de levenswijze niet of te onvolledig bekend was.

Zoo vond ik bij voorbeeld bij de kweekers van medicinale kruiden te Wassenaar van de *althaea* in den regel een zeer ongunstig gewas op het veld staan, waarvan de oorzaak aan de eigenaren onbekend was. Bij onderzoek bleek mij, dat in de plant eene soort van larve aanwezig was, die de meeste overeenkomst met een rupsje had, en waarvoor ik ze ook hield, tot dat dezer dagen uit de bewaarde larve een snuitkevertje geboren werd. De eerste generatie dezer kevers leeft waarschijnlijk in het voorjaar binnen in de nog jeugdige stengels van de *althaea*, terterwijl de tweede generatie tegen het najaar de vrucht aantast, deze uitvreet, en voor een gedeelte zich ook in den top van de stengels vestigt. In diezelfde gemeente vond ik eene aanzienlijke hoeveelheid *fenkel*, waarvan de vruchten vóór dat zij rijp waren van de bloemschermen afvielen. Ofschoon ook hier de ware aard van de kwaal aan den eigenaar onbekend bleef, bleek mij, dat de oorzaak gelegen was in eene soort van bladluis, waarmede de bloemschermen bezet waren.

De heer F. Venema, landbouwer te Sappemeer, in Groningen, zond mij, onder andere, eenige uijen, waarvan de bol tot rotten overging, nadat vooraf de bladeren geel waren geworden. Bij onderzoek bleek mij dat eene soort van vlinder de eitjes legt aan de buitenzijde van een nog ineen gerold blad, en dat het jonge rupsje gangen in de bladeren maakt, waardoor de plant in een ziekelijken toestand geraakt. Uit deze rupsen is in het najaar een zeer fraai vlindertje gekomen, dat door den heer Snellen van Vollenhoven voor de *Roeslerstammia assectella* gehouden wordt; eene soort van vlinder, die tot heden in ons land niet of zeer schaars gevonden werd. Intusschen schijnt zij in de genoemde provincie oorzaak te zijn, dat de uijen dikwerf mislukken. Te gelijk met het verwelken van het loof wordt ook de bol min of meer ziekelijk aangedaan; en in dien toestand verstrekt zij weldra tot lokaas aan onderscheiden soorten van vliegen, die dan daarin, gelijk in de meeste andere rottende voorwerpen, hare eitjes leggen en zoo doende den bol verder ontleden. Er zijn echter bepaalde soorten van vliegen, die ook de gezonde bollen dezer zelfde planten opzoeken, om zich daarin te vermenigvuldigen. Eenige zoodanige aangetaste uijenbollen ontving ik van den heer J. J. van Toorenenbergen, te Elspeet, en bij verdere opkweeking werd daaruit eene soort van vlieg verkregen, die waarschijnlijk de *Anthomyia unilineata* is.

Door den heer J. C. van Heuven, administrateur van het Koninklijk domein het Loo, werden onderscheiden belangrijke bijzonderheden medegedeeld, welke op eene schade bij den tuinbouw betrekking hebben. Onder andere ontving ik de larven van de zoogenaamde gouden tor of de *Cetonia aurata*, waarvan de kevers nog al veel schade aan de ananassen in de kassen te weeg brengen, terwijl elders wel melding wordt gemaakt van de nadeelen door deze larven, maar niet van die door de kevers veroorzaakt.

Een middel om de zoogenoemde witte luis van de warme kasplanten te weren werd mij door de heeren Maritz van Craijesteyn medegedeeld, en zoo daarvan gebruik wordt gemaakt, kan het allezins strekken om van dit lastige insect minder nadeel te ondervinden.

Van den hoogleeraar Claas Mulder ontving ik, ter plaatsing in de *Landbouw-courant*, eene uitvoerige beschrijving van de levenswijze van het *Sophia-haantje* (*Colaphus Sophiae*), dat te Haren bij Groningen in 1860 zeer menigvuldig op de kool en de knollen werd opgemerkt, terwijl elders van geene nadeelen, door dit insect veroorzaakt, wordt melding gemaakt. De opmerkingen, door den hoogleeraar medegedeeld, hebben eene te grootere waarde, omdat zij een insect betreffen waarvan de vermenigvuldiging zich onder gunstige omstandigheden plaatselijk ontwikkelde, en die welligt later zeer gemakkelijk in eene uitgestrektere schade kan overgaan, zoo althans de wenken, tot verdelging gegeven, niet naar behooren opgevolgd worden.

Ofschoon ik uit mijne aanteekeningen slechts enkele punten ter sprake bragt, zal het Uwer Excellentie, naar ik vertrouw, voldoende gebleken zijn, dat mijne nasporingen in het afgeloopen jaar niet vruchteloos

waren, en ik hoop tevens, dat zij bij Uwe Excellentie de overtuiging zullen vestigen, dat mijn arbeid waardig is om voortgezet te worden.

Utrecht, 1 Januarij 1861.

J. Wttewaall.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN.

Den 23sten dezer heeft aan het Ministerie van Buitenlandsche Zaken de uitwisseling plaats gehad der acten van bekrachtiging op de overeenkomst, den 11den December ll. tusschen de Nederlandsche en Belgische regeringen gesloten, tot vaststelling van een reglement van politie voor de stoomvaart op de gemeenschappelijke Maas.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

ITALIE.

De officiele *Moniteur* zegt in zijn nommer van den 22sten dezer, » Uit Gaëta wordt geschreven dat de Sardinische generaal Menabrea in den morgen van den 19den Januarij aldaar is gekomen om den wapenstilstand op te zeggen en voorwaarden voor de overgave der vesting aan te bieden. Zijne voorstellen zijn afgewezen. De nuntius van den Heiligen Stoel, de gezanten van Oostenrijk, Spanje, Saksen, Beijeren en Portugal, welke zich den 16den, bij gelegenheid der verjaring van den geboortedag van Koning Frans II, naar Gaëta hadden begeven, zouden, naar verzekerd wordt, niet vreemd zijn geweest aan het door Zijne Siciliaansche Majesteit genomen besluit om zich nog langer te verweren. Die diplomaten zijn bij het eindigen der wapenschorsing in de vesting gebleven. De gezanten van Rusland en Pruissen zijn naar Rome teruggekeerd.

» Al de buitenlandsche schepen, zelfs de handelsvaartuigen welke voor rekening van den Koning van Napels gehuurd waren, hebben den 19den des avonds Gaëta verlaten."

— De berigten uit het zuiden van Italie bevestigen de inneming van de Napelsche stad Tagliacazzo door de opstandelingen van de Abruzzen, welke, bij het afzenden der jongste tijdingen, op Avezzano, eene stad die op 32 kilometers van Aquila ligt, oprukten. In dat gedeelte der provincie strekte het gewapende verzet tegen de Sardinische regering zich uit tot Sora en Arpino.

In dezen staat van zaken had de Sardinische regering, volgens de aangehaalde berigten, krachtige maatregelen noodig geacht en vrij sterke afdeelingen troepen naar al de bedreigde punten gezonden. De Sardinische generaal Pinelli, die tot nog toe de belegering van Civitella del Tronto had bestuurd, had eenen van zijne hoofdofficieren hiermede belast en zich naar den kant van Ascoli in den Kerkelijken Staat begeven, alwaar ook van andere kanten versterkingen voor de Sardinische krijgsmagt werden verwacht.

— Blijkens de berigten uit Turyn van den 20sten dezer is aldaar en elders in Italie een nieuw manifest van Garibaldi verspreid, hetwelk aanduidt dat zijn plan eenige wijziging heeft ondergaan. Het is een te Caprera den 13den dezer gedagteekend schrijven, gerigt aan de commissien welke zich in Italie op verscheiden plaatsen hebben gevormd om aanstalten voor de voltooijing van Italie's vereeniging te maken. Het luidt aldus:

» Kennis genomen hebbende van de nota van den 8sten dezer, welke mij door de hoofdcommissie is toegezonden, laat ik hier beknopt volgen wat ik te antwoorden heb.

» Ik neem het mij aangeboden voorzitterschap van de vereeniging der commissien aan, en vereenig mij met de drie artikelen, welke door hare algemeene vergadering den 4den dezer maand zijn opgesteld; tevens benoem ik tot mijnen vertegenwoordiger bij de hoofdcommissie den generaal Bixio, dien ik magtig om zich des noods door eenen derden persoon, welken hij volkomen vertrouwt, te doen vervangen.

» De hoofdcommissie zal de vaderlandsliefde der Italianen inroepen en al de commissien dringend aansporen om van onze medeburgers nieuwe offeranden te vragen, en om alles bijeen te brengen wat noodig is om voor Victor Emanuel de bevrijding van het overige Italie minder moeijelijk te maken.

» Eene andere voorname werkzaamheid van de hoofdcommissie zal moeten zijn, commissien te vormen op alle punten van het schiereiland, alwaar er nog geene bestaan, opdat de vereeniging zich ten spoedigste van Italie's eene einde tot het andere, Rome en Venetie niet uitgezonderd, uitstrekke en overal gelijktijdig en schielijk met hetzelfde doel en onder dezelfde leiding werkzaam zij.

» Het moet elken dag, ja ieder oogenblik, het wachtwoord der hoofdcommissie zijn, aan de commissien bestendig voor te houden en op allerlei wijze aan alle Italianen in te prenten, dat Italie in het begin der lente van dit jaar 1861 zonder uitstel in staat moet zijn om een millioen vrienden des vaderlands onder de wapenen te brengen. Dat is het eenige middel om onze magt te toonen, om waarlijk meester van ons eigen lot te worden, en den eerbied van de wereld, welke het oog op ons gevestigd houdt, te verdienen.

» Ik meen aan de vrijwilligers te moeten bekend maken, dat *voor het oogenblik* geenerlei aanwerving van mijnent wege ondernomen is of door mij aangeraden wordt.

» Er dient te Genua onverwijld een dagblad met het opschrift: » Rome en Venetie" te worden opgerigt; het moet, de boven aangeduide denkbeelden tot rigtsnoer nemende, de noodzakelijkheid prediken van eenen heiligen krijg, om eindelijk Italie van de schande, waaronder het gebukt gaat, te bevrijden; het moet verder, als een van de beste middelen tot het bereiken van dat doel, aan de kiezers de verkiezing aanbevelen van afgevaardigden, welke, bovenal Italie's integriteit en volkomene vrijmaking beoogende, aan het gouvernement de verpligting opleggen om de geheele natie te wapenen."

De hoofdcommissie heeft het bovenstaande schrijven ter kennis des publieks gebragt en daarbij de volgende mededeeling gevoegd: » Wij moeten bekend maken, dat de generaal Garibaldi, toen hij de besluiten onzer vergadering goedkeurde, mondeling aan onze afgevaardigden heeft verklaard, dat hij, de stemming der 229 afkeurende, evenwel hunne volstrekte uitsluiting uit het parlement niet beaamt, dewijl er onder hen eenigen zijn, op welke ons land nog steeds voor het vervolg vertrouwen kan stellen."

De 229, hierboven bedoeld, zijn die leden der ontbonden kamer van Sardinische volksafgevaardigden, welke het afstaan van Savoye en Nizza aan Frankrijk goedgekeurd en voor het daartoe betrekkelijke wets-ontwerp gestemd hebben. De bewegingspartij en de aanhang van Mazzini trachten de kiezers te overtuigen dat die mannen door het afstaan van Italiaansch grondgebied alle aanspraak op vertrouwen en op herkiezing verbeurd hebben; en zoo de kiezers daaraan gehoor gaven, zou het Italiaansche parlement een aantal bekwame mannen, en het gouvernement zeer vele van zijne voorstanders verliezen.

In de jongste berigten uit Turyn wordt gemeld dat Garibaldi zich met de staatkunde, welke thans in het Turynsche kabinet boven drijft, heeft vereenigd, en bovenstaande stukken worden als een bewijs daarvan aangemerkt; immers wordt daarin de voltooijing van Italie's vrijmaking als de taak van Victor Emanuel voorgesteld, en enkel eene algemeene volkswapening tegen het aanstaande voorjaar, niet meer eene onverwijlde onderneming tegen Venetie of Rome, gepredikt, terwijl het aanwerven van vrijwilligers, hetwelk in Garibaldi's naam reeds aangevangen maar door de regering verboden was, door hem voor alsnog uitdrukkelijk wordt gewraakt.

Tevens wordt in sommige berigten uit Turyn verzekerd, dat Garibaldi, ofschoon zich wederom naar de inzigten van Koning Victor Emanuel voegende, van toenadering tot den heer Cavour afkeerig blijft, en dat hij nu voornemens is, eene expeditie in Hongarye te ondernemen op zulk eene wijze dat het Sardinische gouvernement daarvoor niet kan aansprakelijk worden gesteld. Verder wordt in de even aangehaalde berigten verzekerd, dat het Sardinische gouvernement de militaire toerustingen voortzet, en dat Koning Victor Emanuel, terwijl hij aan Garibaldi aanried de onderneming tegen Venetie uit te stellen, hem beloofd heeft, zijne bemoeijingen dadelijk, en wel vooreerst op diplomatiek terrein, op Rome te zullen rigten, ten einde aan die zijde Italie's vereeniging te voltooijen.

— De heer Mancini, die tot lid der nieuwe regering van Napels, en wel tot hoofd van het bestuur der kerkelijke aangelegenheden is benoemd, bevond zich den 20sten nog te Turyn, en zou zich eerst tegen het eind dezer maand naar zijnen post begeven. Intusschen beraamde hij, volgens berigt uit Turyn, met het ministerie aldaar een plan om de Sardinische wet op de kerkelijke goederen en op de doode hand in Napels in te voeren.

Naar gemeld wordt, gaf de heer Mancini de verzekering, dat die wet aan de schatkist eene bate van omstreeks twee honderd millioen francs zou aanbrengen.

FRANKRIJK.

Den 22sten dezer is de Senaat van Frankrijk, in gevolge het keizerlijke besluit, bijeen gekomen. In die zitting is van regeringswege een besluit van den volgenden inhoud aan de vergadering tot onderzoek en goedkeuring voorgelegd:

» De verslagen der zittingen van den Senaat en van het Wetgevend Ligchaam, opgesteld door ambtenaren staande onder het gezag van den voorzitter van elke vergadering, worden iederen avond ter beschikking van al de dagbladen gesteld.

» Buitendien worden de beraadslagingen van iedere zitting door snelschrijvers opgeteekend en den volgenden dag in haar geheel door het officiele dagblad medegedeeld."

Dit ontwerp is door den Senaat aan eene door de afdeelingen uit haar midden gekozen commissie verzonden.

Iets anders van eenig belang is er, zoo veel uit het beknopte berigt van den *Moniteur* blijkt, in die zitting van den Senaat niet voorgevallen.

RUSLAND.

Het Brusselsche dagblad *le Nord*, hetwelk omtrent Ruslands aangelegenheden dikwerf goed onderrigt is, meldt, dat de Bank van Frankrijk, ten einde haren wederom nagenoeg uitgeputten voorraad goud aan te vullen, met de Bank van Rusland eene gelijke overeenkomst heeft gesloten, als onlangs met die van Engeland. Er zou namelijk door de Bank van Rusland aan die van Frankrijk eene hoeveelheid goud ter waarde van vijftig millioen francs worden verstrekt, in ruiling voor eene hoeveelheid zilver van dezelfde waarde.

Deze operatie, zegt het genoemde blad, zal niet alleen op den staat der Londensche en Parijsche geldmarkt gunstig werken, maar ook voordeelig zijn voor Rusland, hetwelk behoefte aan zilver heeft en daarvan op die wijze eene belangrijke hoeveelheid op aannemelijke voorwaarden bekomt.

Het berigt van *le Nord*, ofschoon nog geene officiele bevestiging ontvangen hebbende, vindt te Parijs geloof en is er ook door den *Constitutionnel* overgenomen.

NOORD-AMERIKA.

De berigten uit de Vereenigde Staten, loopende tot den 10den dezer, luiden meer en meer ongunstig; zij laten weinig hoop op het behoud der unie over, en maken het zelfs twijfelachtig of de afscheiding vreedzaam zal plaats hebben. In het Congres had men velerlei voorstellen om het geschil tusschen het Zuiden en het Noorden door een vergelijk te vereffenen of althans te stillen in overweging genomen, maar het over geen daarvan kunnen eens worden. In den Senaat werden de flaauwe pogingen van den President, om het gezag en de regten des eedgenootschaps in Zuid Carolina te handhaven, door de meerderheid, welke er tot de demokratische partij behoort, opzettelijk tegengewerkt. De President werd door de besluiteloosheid van het eene en de tegenwerking van het andere deel der wetgevende magt, en door den afval zijner ministers, die hem voor en na, het zij uit moedeloosheid of uit ingenomenheid met de zaak van het Zuiden, in den steek lieten en hun ontslag namen, belet, van de geringe magt en hulpmiddelen, welke hem door de constitutie toevertrouwd zijn, het volle gebruik te maken. Hierdoor werden de voorstanders der afscheiding in het Zuiden al stouter; zij veroorloofden zich telkens openlijke inbreuken op de wetten des eedgenootschaps, en de zaak der afscheiding won buiten Zuid Carolina meer en meer veld. Intusschen werd in het Noorden de bevolking over het algemeen meer en meer ongezind om de afscheiding ongehinderd en vreedzaam te laten plaats grijpen.

NASCHRIFT.

Parijs, 24 Januarij. De Keizer heeft gisteren den generaal von Willisen ontvangen, die hem eenen brief des Konings van Pruissen overhandigde, waarbij deze van het overlijden zijns broeders en van zijne eigene troonsbeklimming kennis gaf.

Bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staats-courant* van Vrijdag 25 Januarij 1861, nº. 22.

Londen, 24 Januarij (R. A.). Berigten uit Washington van den 15den melden dat ook Alabama en Florida zich van de Unie hebben afgescheiden. In Virginia was de conventie bijeengeroepen om dienaangaande te beslissen. De afgezonden oorlogsschepen zouden beproeven te Charleston binnen te loopen. In Louisiana hadden de separatisten verscheiden forten ingenomen.

Londen, 24 Januarij (R. A.). Volgens berigten uit Konstantinopel van den 16den hebben de onderhandelingen over de nieuwe handelsovereenkomsten een goeden voortgang.

Kopenhagen, 23 Januarij. De minister van marine maakt bekend dat een aantal koopvaardij-kapiteins en stuurlieden bij de koninklijke marine in dienst treden, mits zij deel nemen aan de oefeningen, welke in de eerste dagen van Februarij begint.

Weenen, 23 Januarij. Op het keizerlijke rescript van den 16den heeft het Graner comitaat geantwoord, dat Hongarije ten gevolge van den thans heerschenden strijd wantrouwend is geworden, dat het keizerlijk diploma van October ll. niet overeenstemt met de Pragmatieke Sanctie, welke voor den Koning en het volk verbindend is; dat de heffing van belastingen zonder toestemming van den landdag onwettig is; dat de Koning zich in de tegenwoordige buitengewone omstandigheden op de loyauteit der natie kan verlaten, mits aan haar waarborgen gegeven worden voor de handhaving van haar regt om tot de vaststelling der belastingen mede te werken. Ten slotte wordt de wensch uitgedrukt dat de Koning zijn verblijf in Hongarije vestige.

Pesth, 23 Januarij. De door de Comitaatsvergadering aangestelde regterlijke beambten hebben hunne werkzaamheden begonnen; eenige crimineele regtsgedingen zijn voor dezelve geopend. — De door den Judex Curiae bijeen geroepen commissie heeft heden hare werkzaamheden aangevangen. In dezelve heeft de heer Deak de weder-invoering der Hongaarsche wetten voorgesteld, voor zoo ver zulks zonder nadeel voor de privaat-regtelijke belangen zou kunnen geschieden.

Marseille, 23 Januarij. Volgens brieven uit Konstantinopel heeft het ministerie van den vorst Coutza aan de Wallachysche afgevaardigden medegedeeld, dat de Moldavische vergadering zich met hen zal komen vereenigen; welke mededeeling door de afgevaardigden en het publiek met groote vreugdeblijken ontvangen is.

Turijn, 23 Januarij. Eene officiele depêche uit Mola di Gaëta van den 22sten meldt, dat de vesting dien morgen ten 8 ure onverwacht een levendig vuur geopend heeft; dat onze batterijen terstond geantwoord en het vijandelijk vuur tot zwijgen gebragt hebben, en dat de vloot op den middag in linie gekomen is.

Napels, 24 Januarij. De naar de Abruzzen en Calabrie gezonden troepen zijn door de bevolking zeer goed ontvangen. De reactie is overal onderdrukt. Het vuur der vesting Gaëta vermindert reeds.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

'S Gravenhage, *den 24sten Januarij* 1861.

Een regeringstelegram, dd. Batavia, 14 December 1860, luidt: „Vertrek van den Gouverneur-Generaal naar de Molukken. Bevredigende tijdingen van Banjermasin."

WATERHOOGTE IN DE HOOFD-RIVIEREN.

Januarij.	Rivieren.	Waarnemings-punten.	Rivierhoogte: boven of beneden Amst. peil.	Rivierhoogte: boven of beneden de nul der oude schaal.	Tijdstip.	In 24 uren: gewassen	In 24 uren: gevallen
24	Boven-Rhijn...	*Keulen*,	+ 38.36	+ 2.51	8 ure	0.08	〃
24	Waal.......	*Nijmegen*,	+ 11.69	+ 5.47	8 〃	0.02	〃
24	Neder-Rhijn.....	*Arnhem*,	+ 11.40	+ 4.49	8 〃	0.01	〃
24	Geldersche IJssel..	*Westervoort*,	+ 11.53	+ 4.16	8 〃	〃	〃
24	Boven-Maas.....	*Maastricht*, (brug)	+ 44.48	+ 2.28	8 〃	〃	0.07
		Maastricht, (hoofdsluis)	+ 44.29	〃	8 〃	〃	0.04
22		*Grave*,	+ 8.77	+ 3.92	8 〃	〃	0.03
22	Nieuwe Maas...	*Brielle* H. W.	+ 0.70	〃	11 u. 0 m.	0.27	〃
		Brielle L. W.	— 0.42	〃	7 u. 0 m.	0.11	〃

Telegraphische berigten.

Keulen, 24 Januarij, 8 ure. Waterhoogte 8 voet, in 24 uren 3 duim Rhijnlandsch gewassen. Weinig ijs.
Thermometerstand — 1º Réaumur.

Lent, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 3.40 el onder noodpeil, was 0.02 el.

Te Hulhuizen, 's morgens 6 ure, gewassen 0.08 el. IJs vast.

Nijmegen, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 3.53 el onder noodpeil, was 0.02 el. IJs vast.

Tiel, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 2.09 el onder noodpeil, val 0.03 el.

Bommel, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 6.10 el + AP., val 0.03 el. Overstroomingswater 4.75 el + el AP., in 24 uren gevallen 0.08 el. Kwelwater onschadelijk, ijs vast. De dijken goed.

Gorinchem, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 2.39 el onder noodpeil, val 0.06 el.

Te Hardinxveld. Waterstand 2.84 el onder noodpeil, val 0.04 el. In de Nieuwe Merwede aan de Paulownahoeve, waterstand 1.74 el + AP., val 0.09 el; ijs overal vast.

De opruiming voor de bezinking van het Steurgat is voortgezet tot 210 el lengte.

De Linge te Gorinchem 3.07 el + AP.

Arnhem, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 2.41 el onder noodpeil, was 0.01 el; ijs vast.

Arnhem, 24 Januarij, voormiddags 10 ure.
Thermometerstand + 1º Reaumur, 's nachts vorst.

Den 22sten Januarij. Waterstand te Rees 19 voet, 9 duim, gewassen 8 voet.

Den 23sten Januarij, 's middags 12 ure te Ruhrort, de Rhijn los, sterke drift. Te Wezel, waterhoogte 16 voet. Te Emmerik 16 voet, 8 duim.

Den 24sten Januarij, te Hulhuizen 3.05 el onder noodpeil, gewassen 0.08 el. Te Pannerden, waterstand 2.80 el onder noodpeil, was 0.05 el.

Te Westervoort, 2.34 el onder noodpeil, staand water. Het ijs vast.

Culemborg, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 2.85 el onder noodpeil; val 0.05 el. IJs vast.

Vreeswijk, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 3.24 el onder noodpeil, val 0.07 el. IJs vast.

Zutphen, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 2.34 el onder noodpeil, val 0.07 el. IJs vast.

Deventer, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 2.71 el onder noodpeil, val 0.03 el. IJs vast.

Katerveer, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 3.12 el onder noodpeil, val 0.02 el. IJs vast.

Kampen, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 2.43 el onder noodpeil, val 0.01 el. IJs vast.

Maastricht, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand in 24 uren gevallen 0.07 el. Het ijs boven en beneden de brug vast.

Roermond, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 17.43 el + AP., was 0.01 el. IJs vast.

's Bosch, 23 Januarij, namiddag 6 ure.

Waterstand te Heusden 2.32 el; te Veen 2.13 el; te Woudrichem 2.09 el; te Sleeuwijk 2.35 el; en te Werkendam 2.23 el onder dijkskruin. Het kisten wordt voortgezet.

In de Maas is van 0.05 el tot 0.07 el val, in de Merwede 0.06 el. IJs overal vast.

De Baardwijksche overlaat werkt met 0.06 el.

's Bosch, 24 Januarij, 8 ure. Waterstand 4.66 el + AP., val 0.05 el. IJs steeds vast.

De laagste vakken van de linker Maasdijken, tusschen Empel en Grave, zijn of worden opgekist.

ADVERTENTIEN.

MINISTERIE VAN BINNENLANDSCHE ZAKEN.

Provincie *Noordholland*.

AANBESTEDING.

Op Donderdag, den 31sten Januarij 1861, des namiddags ten $2\frac{1}{2}$ ure, zal, onder nadere goedkeuring, aan het locaal van het Provinciaal Bestuur te Haarlem, door den Commissaris des Konings in de provincie Noordholland, of, bij zijne afwezigheid, door een der leden van de Gedeputeerde Staten, en in bijzijn van den Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 9de district, worden Aanbesteed:

het onderhouden van de Groote en andere Rijkswegen in de provincie Noordholland, gedurende 1861, 1862 en 1863; in vier perceelen.

De Aanbesteding zal plaats hebben, zoo als in Art. 8 van het Bestek is bepaald.

Het Bestek ligt ter lezing aan het Departement van Binnenlandsche Zaken te 's Gravenhage, aan het Provinciaal Bestuur van Noordholland te Haarlem, en op alle verdere plaatsen, waar de Bestekken van openbare bestedingen ter lezing gelegd worden.

Inlichtingen zijn te verkrijgen bij den Hoofdingenieur van den Waterstaat te Haarlem, bij den Ingenieur van den Waterstaat te Amsterdam aangaande het 1ste en 2de perceel, en bij den Ingenieur te Alkmaar omtrent het 3de en 4de perceel.

's Gravenhage, 27 December 1860.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
S. van Heemstra.

MINISTERIE VAN MARINE.

⁂ De Minister van Marine brengt ter kennis van de belanghebbenden dat gedurende de maanden *Januarij*, *Februarij* en *Maart* 1861, ten Kantore van de Betaalmeesters in de Arrondissementen, dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, de voldoening zal geschieden der Gagementen ten laste van den Staat over het *4de quartaal* 1860, wordende hiermede alléén bedoeld de tijdelijke pensioenen, welke door het *Departement van Marine* worden voldaan.

's Gravenhage, den 31sten December 1860.

De Minister voornoemd,
J. S. Lotsij.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden de navolgende bekendmaking van het *Ministerie van Marine*, *Afdeeling Hydrographie*, te *St. Petersburg*, als:

RUSLAND.

1º. de *drie lichten*, welke ieder jaar, van 1 *Augustus* tot het einde der scheepvaart, op het midden van het *Fort Keizer Paul I* (*reede van Kronstadt*) ontstoken werden, zijn weggenomen om niet meer te worden ontstoken;

2º. het licht van den *hoogsten* of *Oostelijken lichtopstand* op de batterij *Nicolaas* (te *Kronstadt*), hetwelk 43 voeten boven den waterspiegel verheven is, zal, bij de opening der scheepvaart in 1861, 12 voet verhoogd worden, en de kuip van den *binnenwaarts gelegen* of *Westelijken lichtopstand* op dezelfde batterij, welke kuip 20 voeten hoog is boven de zee, 2 voet verhoogd worden.

Niettegenstaande de verhooging dier twee lichten, zal de onderlinge stand der opstanden, even als de verlichtingsboog van den hoogsten lichtopstand, blijven als vroeger.

3º. de *bank* aan den ingang van *Bierkesund*, *Werko-Matala* genaamd, en waarop *één voet* water staat, zal bij de opening der scheepvaart in 1861 aan de *zuidzijde* aangewezen worden door middel van een *rood baken*, op een afstand van 6 *sagènes* geplaatst en in peiling van den toren

op *Kaap Pitkonemi* Z. 57° 30′ W. en van de *Noordelijke Kaap Werkonemi* N. 49° 30′ W. *regtwijzend kompas.*

Het *witte baken* aan de *Oostzijde* der bank is weggenomen.

'sGravenhage, den 17den Januarij 1861.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden de navolgende bekendmakingen, als:

1°. AFRIKA. ZUID-OOSTKUST.

Stilstaand wit licht aan de monding der Buffalo-rivier.

Blijkens bekendmaking van het *Hydrographic Office Admiralty* te *Londen*, zoude sedert den 25sten Augustus dezes jaars een licht ontstoken worden op het lichthuis, kortelings opgerigt aan den ingang der *Buffalo-rivier*, *Oost Londen*, *Zuid-Oostkust* van *Zuid-Afrika.*

Het licht is *stilstaand*, *wit*, 45 Engelsche voeten boven hoog water verheven, en bij helder weder op een afstand van nagenoeg 11 Engelsche mijlen zigtbaar.

Het lichthuis staat op het rif aan de zuidzijde van den ingang der rivier en is geschilderd met roode en witte banden om den anderen.

2°. ENGELAND. ZUIDKUST.

Roode Boei nabij de Mewstone Ledge.

Blijkens bekendmaking van het *Hydrographic Office Admiralty* te *Londen*, is eene *Roode Boei*, met het merk: » *Mewstone Ledge*", gelegd nabij het uiteinde der klippen, die zich in eene Zuid-Westelijke rigting uitstrekken van de *Mewstone* aan den ingang tot den zeeboezem van *Plymouth.*

De boei ligt in 7 1/4 vaâm bij laag water, met de toppen van *Groot* en *Klein Mewstone* in één, in peiling O. N. O. en met het Z. W. einde van *Picklecombe Fort*, in *Mount Edgecumbe Park*, rakende de noordzijde van het *Breekwater*-lichthuis, in het N. t. W. 3/4 W.

De geruite binnenton nabij het Oosteinde van het *Breekwater* is opgenomen geworden.

(De peilingen zijn genomen op het miswijzend kompas. Afwijking in 1860, 23° 10′ West.)

's Gravenhage, den 27sten December 1860.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

BERIGT AAN ZEEVARENDEN.

Lichttoren op Klein-Curaçao.

De Minister van Marine brengt ter kennis van belanghebbenden, dat, blijkens bekendmaking van den gouverneur van *Curaçao*, *het licht* van den *lichttoren* op *Klein-Curaçao*, wegens te doene herstellingen aan den lantarenkap, gedurende de maand *Februarij* 1861, niet branden zal.

's Gravenhage, den 18den December 1860.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

*** De Minister van Marine, van voornemen zijnde, op den 4den Februarij 1861, onder zijne nadere goedkeuring, in tegenwoordigheid der gegadigden die zulka verlangen, te doen Aanbesteden de levering van:

600	Mud	Gort,
350	»	Groene Erwten,
350	»	Graauwe Erwten,
4,000	Ned. Pond	Rijst,
5,500	»	Java-koffij,
4,000	»	Suiker,
5,500	»	gewoon Zout,
12,000	Ned. Kan	Jenever met accijns, en
1,400	»	Jenever zonder accijns,

brengt ter kennis van de belanghebbenden:

dat de biljetten van inschrijving, op gezegeld papier geschreven en door de gegadigden zelven onderteekend, uiterlijk op den 4den Februarij aanstaande, des voormiddags vóór 12 ure, vrachtvrij bij het Departement van Marine te 's Gravenhage behooren te zijn ingekomen, en moeten bevatten duidelijke opgaven van de namen, voornamen en woonplaatsen der inschrijvers en van hunne borgen, zoomede van de prijzen (in schrijfletters), waarvoor men geneigd is, de levering van het bovenvermelde per Ned. Mud, per 100 Ned. Pond of per 100 Ned. Kan, aan te nemen;

dat inschrijvingsbiljetten, welke niet aan de hiervoren opgegeven vereischten voldoen, waarin bij-condition vervat, doorhalingen of schriftdelgingen gedaan zijn, van de mededinging uitgesloten zullen worden;

dat de bestekken dezer aanbesteding dagelijks (Zondagen uitgezonderd), van 10 ure des morgens tot 2 ure na den middag, ter lezing liggen ter Secretarie van het Departement van Marine te 's Gravenhage, aan de bureaux van de Directien der Marine te Amsterdam en te Vlissingen, alsmede ter griffien van de heeren Commissarissen des Koninge in de provincien Gelderland en Noordbrabant en het Hertogdom Limburg; en

eindelijk, dat, uitgenomen de Jenever, van al de aan te besteden artikelen monsters ter bezigtiging voorhanden zijn bij het Departement van Marine te 's Gravenhage en bij de Directie der Marine te Amsterdam, en alleen voor zooveel betreft de Gort en Erwten bij de Directie der Marine te Vlissingen.

's Gravenhage, den 19den Januarij 1861.

De Minister voornoemd,
J. S. LOTSIJ.

MINISTERIE VAN KOLONIEN.

*** Voor een 12tal Timmerlieden, 2 Grofsmeden en 2 Steenhouwers, bestaat de gelegenheid om voor 's Gouvernements rekening, als passagiers der tweede klasse, naar Nederlandsch Indie te vertrekken, met het vooruitzigt van daar te lande, al aanstonds, te worden werkzaam gesteld bij 's Lands burgerlijke openbare werken, tegen genot van een daggeld van f 2 tot f 4, naar gelang van bekwaamheid en de plaats van vestiging, en later te worden geplaatst bij het vaste kader der opzigters van den Waterstaat, mits voldoende aan de deswege bestaande of nader vast te stellen verordeningen.

Van belanghebbenden wordt gevorderd, bekendheid met aanverwante ambachten (zoo als van de timmerlieden met het metselaarsambacht) en voorts eenige bedrevenheid in het schrijven, rekenen en bouwkundig teekenen.

Zij die genegen zijn zich, op den voorschreven voet, naar Oost-Indie te begeven, kunnen hun verlangen daartoe, bij eigenhandig geschreven request op zegel, aan het Departement van Kolonien te kennen geven, onder overlegging:

a. van bewijzen van bekwaamheid;

b. van een bewijs van goed zedelijk gedrag, afgegeven door het Gemeentebestuur hunner woonplaats, en

c. van een certificaat van voldoening aan de Wet op de Nationale Militie, afgegeven door den Commissaris des Konings in de provincie, waarin zij dienstpligtig zijn geweest.

Vóór de afreis wordt geene geldelijke tegemoetkoming, tot bestrijding der kosten van uitrusting, verstrekt, maar bij aankomst te Batavia wordt, des verlangd, een voorschot van f 150 à f 200 uit 's lands kas verleend.

Bijaldien zich méér personen mogten aanmelden dan benoodigd zijn, zal aan ongehuwden de voorkeur worden gegeven.

Aan hen die na korteren of langeren tijd bij 's lands werken te zijn geplaatst geweest, door ziekte of andere overwegende redenen genoodzaakt zijn Indie te verlaten, wordt vrije overtogt naar Nederland, op denzelfden voet als bij de uitreis toegestaan.

's Gravenhage, den 21den Januarij 1861.

De Minister van Marine, tijdelijk belast met het beheer van het Departement vau Kolonien,
J. S. LOTSIJ.

*** De Luitenant-Kolonel, belast met het toezigt over de Garnizoensbakkerij te Leiden, zal, op Donderdag, den 7den Februarij 1861, des middags ten 12 ure, in de Kazerne aan de Witte Poort, Aanbesteden:

9 Last Rhijn-tarwe, wegende minstens 77 pond per mud; en
2 » Jarige Inlandsche of Pruissische Rogge, wegende minstens 72 pond per mud.

De voorwaarden zullen dagelijks, van 10 tot 2 ure, op het Bureau aldaar ter lezing liggen.

De Gegadigden worden herinnerd, dat het Merk, op de aan te bieden Monsters voorkomende, ook op den Omslag, waarmede het inschrijvingsbiljet wordt ingezonden, behoort te worden gesteld.

Leiden, den 24sten Januarij 1861.

De Luitenant-Kolonel voornoemd,
SWEMMER.

*** Op den 8sten Februarij 1861, des middags ten 12 ure, zal de Majoor, Garnizoens-kommandant, belast met het toezigt over de administratie der Garnizoens-bakkerij te Gorinchem, op het Plaatselijk Bureau, alwaar de voorwaarden ter lezing liggen, onder nadere goedkeuring van het Ministerie van Oorlog, Aanbesteden de leverantie van:

5 Last	Rhijn-tarwe,	wegende	minstens	77	pond per Mud;
2 »	Oude Zeeuwsche Tarwe	»	»	74	» » »
2 »	» Pruissische Rogge	»	»	72	» » »

De Omslagen der Inschrijvingsbiljetten moeten met hetzelfde Merk als dat der Monsters voorzien zijn.

De Majoor voornoemd,
VAN STOETWEGEN.

GEREGTELIJKE AANKONDIGINGEN.

*** Bij onderhandsche Acte, van 12 Januarij 1861, is tusschen *Klaas Jans Doornbosch*, zonder beroep, en *Harm Jans Smith*, Negociant, beiden wonende te Veendam, aangegaan een Contract van Vennootschap, onder de Firma van *Doornbosch en Smith*, tot het oprigten eener Zeepziederij en het drijven van den Handel daartoe betrekkelijk; bij welk Contract is bepaald, dat beide Contractanten zullen geregtigd zijn onder de Firma te teekenen, doch dat tot het ter leen nemen of geven van gelden, het koopen of verkoopen van vaste goederen, de onderteekening van beide Contractanten zal worden vereischt; dat voorts de Vennootschap is aangegaan voor den tijd van drie jaren, aanvang nemende op den datum der Acte, des echter, dat na verloop van dien termijn de Vennootschap stilzwijgend, telkens voor één jaar, zal continueren, tenzij een der Vennooten, zes maanden bevorens, daarvan opzage aan den ander hebbe beteekend.

Veendam, den 18den Januarij 1861.

K. J. DOORNBOSCH.
H. J. SMITH.

TELEGRAPHISCHE BEURSBERIGTEN.

DONDERDAG 24 JANUARIJ 1861.

Amsterdam.

	pCt.			
NEDERL. Werkelijke Schuld.	2 1/2	62 7/8	63 1/16	63
Dito dito	3	75 7/32	—	—
Dito dito	4	98 1/8	98 3/16	—
Handel-maatschappij		—	—	—
SPANJE	1 3/4	40 11/16	—	—
Binnenlandsche	3	47 5/8	—	—
PORTUGAL, oude	3	45 1/4	—	—
RUSLAND, oude	5	102	—	—
Nieuwe	5	100 7/8	—	—
Hope	4	74	—	—
Stieglitz	4	74	—	—
Dito, 5de serie	5	82 7/8	—	—
Dito, 6de serie	5	94 5/16	94 3/4	—
Leening 1860	4 1/2	89 1/4	—	—
OOSTENRIJK, Metalliek	5	39	39 1/4	39 [illegible]
Dito	2 1/2	21 1/2	—	—
Zilveren	5	61 1/4	61 5/8	61 [illegible]
Nationalen	5	45 7/8	46 1/16	46

LONDEN, Consols	91 1/2	ANTWERPEN, Metalliek	
Spanje	—	Spanje	48
PARIJS, Fr. rente	67.40	WEENEN, Metalliek	62.50
Spanje	40 1/8	Wissel Londen	150.75

TE 'S GRAVENHAGE, TER ALGEMEENE LANDS-DRUKKERIJ.